

DEMOKRACIJA

Leto IV. - Štev. 26

Trst - Gorica 30. junija 1950

Izhaja vsak petek

Narod in njegove koristi

Ko smo pred leti zapisali v prvih številkah našega lista, da vstajamo zato, ker nam je narodna dobrobit pred vse ostalo, zato, ker postavljamo narodne koristi pred interese svetovnih nazorov, so nam zadržali, da smo reakcionarni, da se sklicujemo na prežvečene ideje devetnajstega stoletja. To je bilo v časih komunističnega zmaganja, v zlati dobi komunistične enotnosti.

Ko smo pred letošnjim občinjskim zborom Slovenske demokratske zveze za Svobodno tržiško ozemlje zapisali, da po potrebe našega naroda pravo in osnovno merilo našega delovanja in da je njihova zadovoljitev naša glavna težnja, so nam z druge strani zopet odgovorili, da narodnostne vrednote prav gotovo ne morejo biti niti v politiki višje od svetovnonazorskih. Ob tej priložnosti smo celo ponovno citirali že zastarele očitek: oče je bil liberalci, sinovi pa so postali komunisti. Ni smo liberalci, hočemo biti samo zavredni Slovenci, a prav zato nas je tako gledanje neprijetno presenetilo.

S filozofskega stališča imajo najbrž naši očitkarji prav. Za splošno duhovno usmerjenost posameznika je res najvažnejši njegov svetovni nazor. Toda v političnem pogledu stoji stvar drugače. In mi smo takrat govorili o politiki in tudi to, kar pišemo danes, pišemo kot politiki.

Politika je praktična stvar, borba za močanske položaje, ki naj življenje urede po določenih vidikih. In taka uredba, če hoče biti kaj vredna, mora prinesiti narodu, nad katerim je izvajana, največje dosegljivo blagostanje in največjo dosegljivo srečo. Zato so za politiko merodajne lahko samo narodne koristi in potrebe. Kdor predpostavlja v politiki svojo svetovnonazorsko usmerjenost nad narodnim potrebom in koristim, ta ni več daleč od tega, da bo na ljubo svojemu idejnemu nazoru odstopal od narodnih koristi, jih celo gazil in po potrebi tudi prodajal.

Vse je odvisno od prvenstva, ki ga dajemo posameznim vrednotam. Eno je filozofija, drugo je praktična politika. Eno dela v miselnem svetu, druga pa v stvarnem življenju, ki ga v primeru človeka obseva in v zakonsko močjo prisilno urejuje po svojem programu. In sedaj si predstavljamo, da dobe v roke oblast ljudi, ki jim je njihov nazor vse, katerim je njihova ideja edino in neovrgljivo merilo za sleherno dejanje. Potem se ne bodo ozirali na narodno trpljenje, ne bodo se vprašali, kaj je narodu prav in kaj ne. Saj je ideja pred narodom! Sli bodo svojo pot, brezobzirno uničujoč svoje nasprotnike in tekmece.

Kdor postavlja svetovnonazorska vprašanja tudi v praktični politiki nad narodne koristi, ta ne more priznati, da ima v poedinem primeru prav morda tudi njegov nasprotnik. Za takega obstoja samo nezlovoljiva volja, da stre svojega sovražnika in iztrebi njegove sledove povsod, kjer koli jih bo zasledila, kakor je to pred nedavnim zapisal neki naš tehnik, ko je prikazoval velikonočno številko mladinskega glasila. Tak človek je v politiki nujno nestrpen.

Obraznavano gledanje se kaj malo razlikuje od krilatice: »Kdor ni z nami, ta je proti nam!« Samo mi imamo pravo! Ali se pod temi vidiki lahko ustvarja resnična demokracija, je potem druga stvar. Od fašizma, hitlerizma, frankizma pa tja do komunizma nam praksa kaže, da je to nemogoče. Zato bi bil skrajni čas, da prenehamo z mešanjem pojmov. Politika mora služiti narodnim koristim, in ker je istočasno služba dveh gospodarjem nemogoča, ne more politika služiti svetovnonazorskim idejam, ako bi taka služba lahko pomenila zapostavljanje narodnih koristi. Tega se moramo jasno zavedati.

Vsakdo lahko pripada kateremu koli svetovnemu nazoru, toda v praktični politiki se nikdar ne bi smel povzpeti do trditve, da mu je njegov svetovni nazor več kakor pa narodna korist. Lahko se povedo stvari drugače, tako kot jih razlagamo mi, ki zagovarjamo n. pr. v politiki krščansko usmerjenost, vzgojo in moralno, ne zaradi tega, ker bi jo sprejemali ne glede na narodne koristi, temveč prav zaradi tega, ker smo prepričani, da bo na krščanskih moralnih načelih urejeno medsebojno življenje najprej, najsocialnejše, in najuspešnejše. Sprejemamo določen svetovni nazor torej ne zaradi tega, ker bi

Napad na Korejo

Amerika vstaja v obrambo demokratičnih svoboščin

Bel mirovni golob, ki so ga komunisti slikali in lepili po vseh zidovih, ko so proglašali svojo mirno ofenzivo, je imel kaj kratko življenje. Ugonobili so ga njegovi lastni gospodarji v trenutku, ko so komunistične čete v nedeljo dne 25. junija v zgodnjih jutranjih urah prekoračile 38. vzporednik, ki je tvoril začasno mejo med področjem demokratske Južne Koreje in komunistične Severne Koreje.

Ni zgolj naključje, da so reči korejski komunistični totalitarci izvršili svoj napad nepričakovano in da je vojna napoved sledila šele pet ur potem, ko so njihove čete že prestopile mejno črto. Tako je postopal tudi Hitler, ki mu je bila nedelja, božji dan, najljubši čas za začetek njegovih zločinov proti miru in svobodi drugih narodov. Na korejskem primeru vidimo, da se reči totalitarci ne marajo odreči temu totalitarnemu izročilu. Totalitarizem menja barvo, enkrat je črna, drugič rjava in danes rdeča, toda njegova narava ostaja vedno ista.

Napad

Napad je prišel nepričakovano in zato je tudi dosegel znatne začetne uspehe. Z drugimi dan so sovražne čete prodirle do predmetnih prestolnice, v katerih se še sedaj vrše ostre borbe. Nadmoč v zraku in razpolaganje z oklopnimi sredstvi, proti katerim čete Južne Koreje niso imele primerne orožja, je bilo odločilno za prve uspehe komunističnih čet. V ponedeljek so nekateri listi že javljali, da je prestolnica padla, da se je vlada iz Seula umaknila proti jugu itd. Toda tistega, ki jih je dal ameriški vrhovni poveljnik na Japonskem, MacArthur, na razpolago Južnim Korejcem, in poslani protitankovski topovi so, kakor vsaj izgleda, znatno izpremenili položaj.

Tako so potekali prvi dogodki, vsaj v kolikor nam jih opisujejo prva, v splošni začetni zmešnjavi zbrana poročila.

Toda korejske zadeve ne smemo gledati kot nekaj omejenega. Vso njeno važnost zapodamo šele, ako upoštevamo tudi njen splošen pomen.

V korejskem primeru je komuni-

Zadnja poročila:

Seul, prestolnica Južne Koreje, je v sredo jutraj padla v roke komunistom, toda napredovanje severnih čet je ustavljeno na reki Han.

V četrtek je general MacArthur v spremstvu časnika obiskal korejsko fronto ter se je še istega dne vrnil v Tokio. V petek javljajo poročila, da so južne čete, ki jim je ameriška pomoč vili novega poguma, zopet zavzele največje korejsko letališče Kimpo. Morarica Združenih držav je obstrlevala mostišča, ki so jih v prvih dneh ustvarile severne čete na morskimi obali ter jim je z blokado odrezala njihove zveze z zaledjem. Ameriško letalstvo se uspešno udeležuje v borbi proti napadalcu.

mu podrejali naše narodne koristi, temveč zaradi tega, ker smatramo, da bo našim narodnim potrebam na ta način v določenih pogledih najboljše zadoščeno. Zaključek je na koncu koncev na videz res isti, toda izhodišče je drugo, zato je tudi iz tega izhajajoča politična praksa in gledanje drugačno.

O neposrednih ali oddaljenih narodnih koristih lahko obstojajo, kakor smo že dejali, različna mnenja in lahko ima prav eden ali drugi. Pri svetovnih nazorih pa je diskusija nemogoča. Tam je samo en prav. Zato tudi vidimo, da se v zrelih demokracijah politične stranke razlikujejo po svojih praktičnih programih, ne pa po svetovnih nazorih. Ako hočemo tudi mi uresničiti pravo demokracijo, potem moramo Slovenci hoditi po tej preizkušeni poti in se moramo zavedati, da je politiki poklican, da uresničuje in brani narodne koristi, ne pa

zem prvič prešel od taktike notranje infiltracije, revolucije in meščanskih vojn k odprtemu konfliktu. Svojo potezo je spremljal zelo s, čeprav zapoznelo, vendar pravo vojno napovedjo. Ker ni šlo izlepa, ker ni mogel uspeti z notranjimi nemiri, je odkrito in v brk vsem mednarodnim obvezam uporabil surovo zunanjo vojaško silo, da bi zagospodaril med še edinim vzhodnonazijskim celinskim področjem, na katerem vladata svoboda in demokracija.

Namere

Moskva se v upor formalno ni vmesala, zato je mednarodnopravno ne moremo smatrati za napadalca. Toda pri stvarni presoji moramo upoštevati, da je Moskva tista, ki je načrtno pripravljala komunistične čete Severne Koreje, jih organizirala in oboroževala za podvig, ki so ga sedaj napravile. In drugič, kje smo še videli, da bi komunistični (Stalinovi) vazali napravili nekaj na svojo roko, brez predhodnega odobrenja sovjetskega Politburoja? Zato odgovarjajo za izvršeno dejanje tudi kremeljski oblastniki, čeprav se zaenkrat skrivajo v ozadju.

Kaj so hoteli doseči komunisti s takim brezobzirnim izživanjem demokratičnega sveta, s takim kršenjem mednarodnih obvez, to bo pokazala bodočnost. Morda so hoteli samo preizkusiti reakcijo s strani svobodnega sveta, morda pa žele izvesti tretjo svetovno vojno? Toda v enem ali drugem primeru bi bilo za svobodni svet usodno, ako bi pokazal svojo slabost, ako bi klonil pred izvršenim nasiljem in na ta način priznal nadvlado surove moči nad pravico. Miru se ne kupuje s kapitulacijami!

Ako bi svobodni svet z bolj ali manj bučnimi protesti končno brez

oboroženega odgovora proti oboroženemu zločincu dopustil slednje, mu, da pogazi in uniči pristaše svobode in demokracije, potem bi to dalo napadalnemu komunizmu nove vzpodbude, novega poguma za celo verigo nasilstev, ki bi neizogibno sledila. Če bi mu uspelo prvo tako grobo izzivanje, potem bi komunistične države nadaljevale s podobnimi nasilstvi tudi po ostalih področjih in celinah.

Zato smo z napetostjo pričakovali, kaj bodo v danem primeru storile demokratične sile, posebno pa, kaj bodo napravile Združene države, ki nosijo po volji usode na svojih ramenih v teh naših zgodovinskih trenutkih vso težo odgovornosti za ohranitev svobode in zapadnega kulturnega izročila.

V prvih dneh so mnogi zmajevali z glavo in godrnjali, češ, zopet bodo demokrati izgovorili nekaj lepih besed, izrekli obsodbo, toda končno bodo priznali izvršena dejstva in nasilje bo slavilo svoje zmaganje. Drugi pa so izražali prepričanje, da se bodo Združene države zavedle usodnega pomena dogodka in da bodo primerno z dejanji odgovorile na nasilje, ki ne spoštuje pravice mednarodnih ustanov in obvez.

Veseli smo, da so imeli prav ti, ki so verovali v moč demokracije, ki so se sicer zavedali njenega potrpljenja, toda, ki so obenem spoznali, da je z dejanjem, kakršnega so zagrešili korejski komunisti, ta časa potrpljenja postala prenapolnjena.

Odgovor

Ako smo ob izbruhu korejske vojne ugotovili, da so komunisti prešli od prikritih načinov vojne k odkritim vojnim napovedim in k napadom z zunanjimi vojaškimi silami,

potem smo obenem ponosni, da je ta nasilen podvig dobil obenem svoj dostojen odgovor. Demokracija je dobila svoje branitelje!

Obramba demokracije je od besed in materialnih podpor končno prešla k takim dejanjem, ki so edina sposobna, da vlijejo kršiteljem mednarodnega prava, obvez in miru dolžno spoštovanje do teh določil.

Dne 27. junija je tiskovni urad Bele hiše objavil kratko sporočilo, v katerem javlja predsednik Truman, da je na poziv Varnostnega sveta ukazal zračnim in pomorskim silam Združenih držav, naj prisikajo na pomoč napadenim četam Južne Koreje. Obenem pa je ukazal drugemu delu mornarice, naj prevzame skrb za obrambo Formoze, na kateri se nahaja Cang Kaj Sek z ostanki svojih nacionalističnih kijaških čet. Istočasno je izdal potrebna navodila za ojačenje vseh azijskih postojank na ozemljih, ki so izpostavljena ali ogrožena po morebitni komunistični napadalnosti.

Združene države so torej v polni meri izpolnile svojo zgodovinsko dolžnost. Na Sovjetski zvezi je sedaj, da pokaže, kaj je hotela prava prav doseči z napadom, v katerem je poglajala korejske komuniste. Sedaj ve, da se demokracija ne bo več umikala, temveč, da se bo branila. In ta odločnost za obrambo, pripravljenost, da se enkrat za vselej ustavi val komunistične napadalnosti, je močno dvignila ugled Združenih držav. Vsem borem in braniteljem svobode in demokracije so s tem svojim dejanjem Združene države vili novega poguma, novo voljo in vero.

Vsa odgovornost za bodoči razvoj dogodkov pa pada na demokracijo, ki so ta plaz izzvali. Kar hočejo, to bodo imeli. Demokracija je vsiala in ne bo več popuščala. ***

Ameriški praznik neodvisnosti

Pomen in značaj 4. julija sta se v teku ene in tri četrt stoletja stare zgodovine Združenih držav nekoliko spremenila. V spomin priložila ameriške neodvisnosti je bil izprva dan veselja in zahvale, dan samozvesti svobode. Ker so bila leta, ki so sledila ustanovitvi Združenih držav, leta vojn in kriz, v katerih je morala mlada država premagati najtežavnejše notranje in zunanje politične težave, je postal 4. julij kmalu dan manifestiranja nove državljanske samozvesti, dan priznavanja načel neodvisnosti in izjave in pripadnosti k prvi moderni republiki sveta. Ko so minila prva burna leta mlade republike in je država v raznih krizah uspešno branila svoj obstoj (približno istočasno s koncem napoleonske dobe v Evropi), je začel slediti bojni značaj 4. julija in postajati počasi vesel spominski dan, dokler ni končno postal dan sproščenja in političnega veselja pasjih dni; samo v šestdesetih letih prejšnjega stoletja, v državljanski vojni med Severom in Jugom, je za dobo te krize dal povod še enkrat za svečane manifestacije domoljubne zbirke.

Določitev tega datuma pa temelji prav za prav na pomoti. Drugi julij leta 1776 je bil namreč tisti dan, ko so v Filadelfiji zbrani odposlanci 13 britanskih kolonij sklenili, da se omamijo z zapeljivim zanosom raznih svetovnih nazorov.

Ako bi naš narod gledal na tak način tudi v preteklosti, potem se nikdar ne bi pustil igrati po komunizmu, ki mu je odprto izjavljalo, da mu je vseeno, koliko Slovencev bo še ostalo pri življenju, samo da bo uresničena ideja. Zavedajoč se političnega prvenstva svojih narodnih koristi ne bi naš narod nikdar dopustil, da se na ljubo ideji ubija njegovo narodno zavest, kakor je to delal in dela komunizem, ki je v svojem zmaganju pozabil, da ga je prav podarjanje narodnih koristi dovedlo do zmage, ki jo je enkrat dobljeno nesramno izdal in izkoristil.

Zato upamo, da ne bo v bodočnosti nihče podpiral ponavljanja tako očitnih političnih, v bistvu ne demokratičnih zmot, na kakršne smo danes pokazali. ***

se odcepilo od angleške krone in da ustanovijo zvezo trinajstih držav Amerike. Tega dne so glasovali odposlanci za »izjavo o neodvisnosti«, ki jo je sestavil veliki državnik Thomas Jefferson; kasneje za praznik izbrani 4. julij je bil le dan uradne izgovitve te listine.

Izjava neodvisnosti, rojstva listine Združenih držav, je v svojem prvem delu prav za prav samo filozofski traktat o človeških in državljanskih pravicah, pisan v slogu prosvitljene dobe. Sele v drugem delu naštevajo razloge, zakaj se hočejo prebivalci ameriških kolonij ločiti od britanske kraljevske kro- ne, kar pa v ostalem združuje Listina s prijateljsko poslanico angleškemu narodu. Končno proglašajo v končnem odstavku popolno samo-

stojnost in neodvisnost dežele in poziva istočasno vseh trinajstih držav, da si naj medsebojno v dobrih in slabih časih pomagajo.

Ta izjava o neodvisnosti in enajst let kasneje nastala ustava Združenih držav sta postali merodajni osnovi političnega razvoja dežele in so zato globoko vtisnjeni v zavest naroda; verjetno je način vsakolike proslave »independence Day-a«, lahko samo zato zadobil značaj brezskrbne sproščenosti, ker dogodka, ki je predmet proslave, med prebivalstvom nihče ne osporava in ker ni bil ta dogodek nikdar predmet političnih sporov. V ogromni povorki praznujočih izetnikov se zrcali konec koncev notranja strnjnost in soglasnost mlade naroda.

Konferenca o evropski prenaseljenosti

V teku so priprave za konferenco, na kateri bodo ameriški, britanski in francoski strokovnjaki razpravljali o ukrepih, ki so potrebni, da se odpravijo težkoče, ki izvirajo iz evropske preobljudenosti. Sporazum za sklicanje te konference je bil dosežen pri razgovorih ameriškega, francoskega in britanskega zunanjega ministra v Londonu. V zvezi s tem so 13. maja izdali skupno deklaracijo, v kateri so izjavili, da je preobljudenost zahodne Evrope eden najvažnejših vzrokov za težkoče in uravnovesje sveta.

Kraja in datuma konference še niso določili. Verjetno bo v juliju v Parizu ali Londonu.

Začetna razpravljanja bodo predvidoma samo med zastopniki Velike Britanije, Združenih držav in Francije, ki so dale pobudo za to konferenco. Kasneje pa bodo verjetno povabili tudi zastopnike drugih držav, to je Italije in Nemčije, kateri sta izrečno imenovani v izjavi treh zunanjih ministrov, kakor tudi Grčije, Nizozemske in Malte.

V juliju razgovori o Nemčiji

Kakor je izjavil predstavnik zunanjega ministrstva Združenih držav, se bodo v juliju sestali v Londonu predstavniki Združenih držav, Velike Britanije in Francije in bodo razpravljali o tem, kako bi se ustanovila skupina, ki bi preučila možnost, kako naj se konča tehnično stanje vojne z Nemčijo.

Predstavnik zunanjega ministrstva je podal to izjavo kot odgovor na vprašanje o poročilu iz Pariza, da je francoska vlada objavila, da bo predložila, naj se izda izjava treh držav, da je prenehalo vojno stanje z Zahodno Nemčijo.

Te države so v skupni izjavi o Nemčiji, ki so jo izdali njihovi zunanji ministri po konferenci preteklega meseca, ponovile svoje stališče, da mora Nemčija postopoma stopiti v občevo svobodnih evropskih narodov. O napredovanju k temu cilju bodo sami Nemci odločili, je poudarila omenjena izjava.

Tu napredovanje bodo spremljali ukrepi, ki bodo omejevali sedanje zasedbeno nadzorstvo.

Širite „DEMOKRACIJO“

Od srede do srede

21. JUNIJA: Svedski zdravniki - specialisti za srčne bolezni so prišli na uraden obisk v Jugoslavijo. — Francija se je izjavila, da sprejem LR Kitajske v Varnostni svet Organizacije združenih narodov. — Predstavniki egiptskih opozicijskih strank so sklenili, da bodo bojkotirali senat in da ne bodo priznali zakonitosti sklepov, ki bodo v tem času sprejeti v senatu. — Ameriški republikanski senatorji zahtevajo, naj se krediti za Marshallov načrt Angliji zmanjšajo za 50 odst., dokler se Anglija ne bo pridružil Schumanovemu načrtu za združenje zahodnoevropske industrije jekla in premoga.

22. JUNIJA: V Parizu je prišlo do prvih nesoglasij glede francoskega načrta o vrhovnem organu »poola«; Belgijci in Holandci namreč izražajo najrazličnejše pomisleke. — Italijanski vojni invalidi so demonstrirali v senatu, kjer so odklonili predlog za izboljšanje njihovega položaja. — Ameriški senat je podaljšal zakon o vojaški obveznosti. — V Beogradu je bila velika spominska svečanost o priliki devete obletnice nemškega napada na Sovjetsko zvezo. — V Franciji so z upokojitvijo generalov Repersa in Musta spravili z dnevnega reda najnovejšo »generalno afero«.

23. JUNIJA: Beograjska revija »Mednarodna politika« piše, da so mednarodna pogajanja med Beogradom in Rimom možna samo na podlagi dejstev o dejanskem stanju v omejenem pasu med Jugoslavijo in Italijo. — Idrijski rudnik živega srebra praznuje 450-letnico svojega obstoja. — V Jugoslaviji so aretirali skupino četnikov in uštev, ki so hoteli ustanoviti teroristično organizacijo. — Anglija izjavlja, da ne more sodelovati na pariskih konferenci šestih zaradi svojih koristi, svojih odgovornosti in obveznosti, sicer pa želi pomagati in ne ustvarjati težav. — Ugotovili so vrsto sabotažnih dejanj v angleški vojni mornarici.

24. JUNIJA: Francoski vladni predsednik je podal ostavko celokupne vlade, ker mu je zbornica s 352 proti 230 glasovom odrekla zaupnico; gre verjetno za začetek akcije socialistične internacionale pod angleškim podstvom proti klerikalni internacionali na eni strani, na drugi strani pa za posledico francoskega prizadevanja po ustvaritvi evropskega »poola« jekla in premoga. — Jugoslavija trdi, da Italija ne spoštuje pogodbe o ribolovu na Jadranu, kar dokazujejo pogoste zaplembe ribiških ladij v jugoslovanskih ozemljskih vodah. — Grški maršal Papagos zahteva od Bolgarije severni Epir.

25. JUNIJA: Severna Koreja, ki je pod sovjetskim vplivom, je napovedala vojno južni demokratični Koreji; ameriški glavni stan je sklenil, da prisikajo napadalcem takoj na pomoč. — Na svetovnem nogometnem prvenstvu v Braziliji je Jugoslavija v svoji prvi tekmi premagala Švico s 3 proti 0. — Zaradi francoske vladne krize ni izključeno, da pride do razpisa novih volitev. — Zaradi padca francoske vlade je bilo parisko zasedanje evropskega industrijskega »poola« odgodeno do 3. julija.

26. JUNIJA: Queuille je dobil nalog za sestavo nove francoske vlade. — Tito je pred Ljudsko skupščino javil, da bodo delavci odselej sami upravljali svoje tovarne. — Novi jugoslovanski poslanik v Londonu Brilej je izročil poverilnici kralju Juriju VI. — Ameriški poslanik v Moskvi Kirk se je po desetdnevem potovanju po Sibiriji vrnil na svoje službeno mesto. — Sovjeti predlagajo izključitev kitajskega nacionalističnega delegata iz Zavezniškega sveta na Japonskem.

27. JUNIJA: Ameriške zračne in pomorske sile so na Trumanovo povelje stopile v akcijo v vojni na Koreji. — Angleška vlada je dobila zaupnico z 20 glasovi večine, čeprav je Churchill ostro nastopil proti njej. — Queuille je vrnil mandat za sestavo nove francoske vlade. — Na seji Varnostnega sveta OZN je jugoslovanski zastopnik Bebler predlagal, naj se ponovi poziv za prenehanje sovražnosti v Koreji, naj OZN posreduje med obema prizadetima strankama in naj povabi Severno Korejo, da takoj pošlje svojega predstavnika na sedež OZN; pri glasovanju o vojaških ukrepih proti Severni Koreji se je Jugoslavija izrekla proti.

POSLANICA

SRBOM, HRVATOM IN SLOVENCEM

Jugoslovanski narodni odbor v Londonu je objavil pred kratkim posebno poslanico na Srbe, Hrvate in Slovence. Poslanico so podpisali v imenu Jugoslovanskega narodnega odbora gg. Slobodan Jovanović, Jov. Banjanin, Miloš Bobić, Bećir Djonlagović, dr. Milan Gavrilović, Bogoljub Jevtić, Radoje Knežević, Krsta Miletić, Večeslav Vilder; podpisali so jo pa tudi člani centralnega odbora narodnega demokratičnega odbora v domovini med vojn. gg. dr. Vladimir Belajčić, Adam Pribičević in dr. Zivko Topalović. To je prvi primer v emigraciji, da je neka poslanica podpisana od predvojnih političnih voditeljev obnem z zastopniki odpravnega gibanja med vojno.

Po zgodovinskem uvodu o razvoju svetovnih dogodkov po drugi svetovni vojni z vida spora med Zahodom in Vzhodom, prikazujejo podpisniki poslanice vlogo Jugoslavije za svetovni mir na splošno, posebno za Balkan, kar je sam predsednik Truman potrdil z izjavo, da bo kateri koli napad na Jugoslavijo smatran kot napad na katero koli članico Združenih narodov.

Poslanica nato razglablja o pomenu Jugoslavije za razvoj in bodočnost jugoslovanskih narodov ter pravi:

Demokratska opozicija komunistični diktaturi v Jugoslaviji ne zahteva niti ne želi enostaven povratek na predvojni politični, gospodarski in družabni red v naši domovini. Ona hoče razvoj in izpolnitev političnih in socialnih ustanov v pravcu sodobnih teženj v skladu s svobodno izraženo voljo narodne večine.

Pri zbiranju emigracije in organiziranju državnega predstavnika naj bi služila naslednja načela:

1. Odpor naroda doma in napor svobodne emigracije morata biti organizirano vzporedno v borbi proti komunizmu in za vzpostavitev svobode, socialne pravice in demokracije.
2. Borbo proti komunizmu je treba voditi na načelih sodobne demokracije. Ista načela nas morajo voditi pri bodočem urejanju države.
3. Svobodna Jugoslavija, ki je bila in je zgodovinska stvarnost in mednarodna potreba, je gotovo najmočnejše jamstvo za svobodo in napredek tako srbskega kot hrvaškega in slovenskega naroda.
4. Jugoslavija bodi organizirana na demokratski in federativni osnovi z osrednjim Narodnim predstavništvom in skupno vlado za vse državne posle.
5. Končna beseda o ureditvi svobodne Jugoslavije gre suvereni Ustavodajni skupščini, izbrani z občo, tajno in enako pravico glasovanja.

Posledice narodne in državne zadeve federalnih edinic ostanejo v polni kompetenci posameznih federalnih vlad in federalnih narodnih skupščin.

Posledice narodne in državne zadeve federalnih edinic ostanejo v polni kompetenci posameznih federalnih vlad in federalnih narodnih skupščin.

Odločitev Konstituyente mora stvarno odgovarjati svobodni volji narodnih predstavnikov večine Srbov, večine Hrvatov in večine Slovencev.

To je kratka vsebina poslanice, ki jo londonsko vodstvo jugoslovanske emigracije javlja sonarodnjakom in svetu. Glede tega nas zanima stališče, ki ga bodo do poslanice zavzela vodstva slovenske, hrvaške in srbske emigracije v Ameriki.

Državni udar?

Titovsko časopisje in tudi nekateri drugi listi so pod kričnimi naslovi objavili aretacijo 15. oseb, ki so se iz tujine vtihotapile v Jugoslavijo, da bi tam izvajale svoje politične akcije. »Utlitne notizije so se povzpele celo do trditve, da pripravljajo kralj Peter državni udar, in stvarno najdemo ta odtisk tudi v uradnem sporočilu jugoslovanske tiskovne agencije.

Toda, kdor prečita vest, ta bo lahko takoj ugotovil, da gre pri vsem za zelo napihnjeno zadevo. Med aretiranimi 15 osebami ni nobenega vodilnega poedince. Vseh 15 oseb je bilo aretiranih v različnih časih. Aretiranci pripadajo popolnoma različnim političnim organizacijam od četnikov pa do ustašev. Od prve aretacije v septembru 1948 pa do zadnje v juniju letoš so potekli skoraj dve leti. Vidimo torej, da ni v vprašanju noben upor, nobena velika stvar. Zanimivo je kvečjemu to, da so bili poedinci kar po dve leti v rokah policije, ki jih je šele po tolikem času izročila sodnim oblastvom. Vsekakor zelo napreden postopek!.

Se zanimiveje pa bi bilo vedeti, kaj je prav za prav napotilo jugoslovansko oblastvo, da po tolikih protikomunističnih procesih pripravljajo sedaj vpriizoritev razprave, ki naj zopet priključa na javno pozornost kralja, Mačka in nekaj ostalih jugoslovanskih politikov. Saj so po titovskem mišljenju te osebe že zdavnaj politično mrtve. Čemu jih sedaj obujajo?

Na drugem mestu prinašamo vest o poslanici odbora jugoslovanskih politikov v Londonu. Kakor smo izvedeli se stvarno vrše stiki med jugoslovanskimi politikmi vseh struj. In ta pojačana delavnost je tista, ki jo skuša Titov režim s svojim zasilno pripravljanim procesom moralno oblatiti.

Sedanji jugoslovanski oblastniki prav dobro vedo, da resni jugoslovanski politiki ne odobravajo samomorilnih podvigov, kakršne so podvezle osebe, proti katerim bodo titovska sodišča dvignila svojo obtožnico, niti se ti politiki ne bavijo s takimi političnimi akcijami. Če se je Titov režim odločil, da uporabi orožje prirejenega političnega procesa take vrste, potem je to storil samo zaradi tega, ker je pač zbral to, kar je imel na razpolago. Pometel je, kar se je v teku dveh let nabralo v njegovih ječah, ki hranijo stalne rezerve za vsako priliko.

Bistveno torej nič novega. Ne gre za nobeno neposredno akcijo novejšega datuma. Kakor vsem diktaturam, so tudi Titu potrebni politični procesi, ki naj ohranijo javno mnenje v napetosti, da pozabi na lakoto in pomanjkanje, in da z njimi napade svoje politične nasprotnike. To je naloga, ki jo mora odigrati sedaj tudi teh 15 nesrečnejših...

Akcijski odbor za obrambo Svobodnega trž. ozemlja

Tržaškimi Slovencem v razmišljanje

Spričo oboroženega spopada na Koreji in drugih višjih mednarodnih sporov med zahodnim in vzhodnim blokom je svetovno zanimanje za tržaško vprašanje stopilo trenutno v ozadje. To stanje je le začasno. Ob prvi priložnosti bo tržaško vprašanje zopet stopilo v ospredje kot mednarodno vprašanje prvega reda.

A zahodni zavezniki imajo interes, da ostanejo v Trstu, Sovjetska zveza pa, da odidejo. Slednja je zahtevala izpolnitev mirovne pogodbe z Italijo, zahodnjaki pa v odgovor na to zahtevo dajajo prednost neposrednim pogajanjem med Italijo in Jugoslavijo, ne da bi izrecno preklicali svoj predlog od 20. marca 1948. za priključitev Trsta k Italiji.

Niti Italija niti Jugoslavija ne verujeta v uspeh neposrednih pogajanj. Obe državi svoje adute krčevito v rokah: Italija zavezniki predlog od 20. marca 1948 in dejansko politično, upravno in gospodarsko premoč v Trstu na škodo tržaških Slovencev, z edino skrbjo za cono B. Jugoslavija pa dejansko posest cone B in svoj spor s Sovjetsko Rusijo, ki gre v račun zahodnjakom.

Kompromisna rešitev tržaškega vprašanja z mirovno pogodbo z Italijo je ustvarila pogoje za zlato bodočnost Trstu kot trgovskega emporija za celo Srednjo Evropo po eni strani in za obstoj in razvoj tržaških Slovencev kot polnopravnega naroda na tržaškem ozemlju na drugi strani.

To posrečeno mednarodno rešitev, na katero sta s svojim podpisom pristali tudi najbolj zainteresirani sosedni državi, Jugoslavija in Italija, je poznejši mednarodni razvoj postavil na glavo.

Razvoj v mednarodni politiki je seveda vplival tudi na razvoj na STO-ju samem. Takoj po podpisu mirovne pogodbe je bila ogromna večina tržaškega prebivalstva za čimprejšnjo osvaritev STO-ja. Tržaški Slovenci razpoloženi v treh strankah, so bili 100 odstotno za

STO. Obe komunistični partiji sta naravnost tekmovali za zvestobo STO-ju.

Kar na lepem je v oktobru lanskega leta prišla Titova stranka na dan z »neposrednimi pogajanj« in proti mirovni pogodbi, češ da so direktna pogajanja — boljše... Do sedaj pa nam še niso povedali, ali nam bo to »boljšo« rešitev nudil De Gasperi, ali pa Togliatti? Kominformisti pa so začeli lavirati z mirovno pogodbo kot s »začasno« rešitvijo, nato pa z eventualnim plebiscitom, in končno, da se menda priključijo italijanskemu iredentističnemu in nacionalističnemu javnemu mnenju, z raznimi sumljivimi izjavami, kakor: »Če že ne moremo dati Trsta Italiji, dajmo ga potem STO-ja vsaj Italijanom« (Nenni, načelnik socialkomunistov); »realizirajmo STO, da potem lažje priključimo obe coni Italije« (Pajetta, član CK KPI) in končno naš tržaški Vidali na svoji turneji za STO po Italiji: »Mi, tržaški komunisti, smo edini pravi zaščitniki Italijanov v Trstu«. Italijanska komunistična partija pa je bila od nekdaj za priključitev Trsta k Italiji.

Vidimo tako, da šahirajo z usodo Trsta na sploh in z usodo tržaških Slovencev še posebej veliki, srednji in mali partnerji. Igrajo se z javno moralo, z vero v človeštvo! Pogodbe se delajo s »pridržki« in se lahko razderejo ob prvi ugodni priliki.

Mi smo pa trdno prepričani, da bo sila razmer vse te igrice privela nazaj na stališče mirovne pogodbe, ker drugega mirnega izhoda iz tega položaja sploh ne more biti. Vojno pa odklanjamo in smo gotovi, da si je tudi naši veliki, srednji in mali šahisti ne želijo.

Odklanjamo torej te šahiste, v kateri koli podobi se nam predstavljajo, ker ljubimo svobodo, ki jo nam edino STO zamore dati. Nočemo pod Italijo, in naj nam jo da kdor koli, in pod nobenim pogojem!

Iz tajništva Akcijskega odbora za STO

Kajje z nemškimi tehničnimi strokovnjaki v Sovj. zvezi

Nedavno so se vrnili iz Sovjetske zveze v Paderborn v zahodni Nemčiji nemški ujetniki. Pripovedujejo o nemških tehničnih strokovnjakih v Sovjetski zvezi.

Nemške inženirje tovarne za Junkersova letala v Dessau, ki so jih odpeljali v Sovjetsko zvezo, uporabljajo zdaj pri gradnji lovcev na raketni pogon v Krasnojarski, kakih 40 milj od Kujiševa.

Sovjeti so z njimi dobro postopali, ko so si inženirji prispeli v Sovjetsko zvezo. Toda njihov položaj se je poslabšal, ko so izvežbali sovjetske inženirje.

Nemški strokovnjaki bi radi pobegnili iz Sovjetske zveze, a jih zelo strogo nadzorujejo. Nekaterim je uspelo pobegniti s tujimi ladjami v Odesi. Od lanske jeseni so pa Sovjeti znatno poostreli nadzorstvo.

Položaj amer. poljaki delavcev

Statistike poljedelskega ministrstva, ki zadevajo gospodarski položaj ameriških poljskih ročnih delavcev, so zelo zanimive. Število teh delavcev je v Združenih državah relativno neznanost: na 4,5 milijone kmečkih lastnikov odpade samo 1,3 milijona delavcev. To ima vzrok zlasti v dejstvu, ker so plače delavcev precej visoke, tako da mora zemljiški lastnik delati pretežno sam s člani svoje rodbine, ako hoče imeti iz zemlje primeren dohodek. Obstojata dve glavni vrsti ameriških poljskih delavcev: prva vrsta dobiva hrano in ima stanovanje pri lastniku, kjer dela (teh delavcev je okoli 90 odst.), drugi delavci pa se hranijo v svoji lastni hiši in hodijo na dnino na razne kmetije. Povprečna plača prve kategorije je 92 dolarjev na mesec, druge pa 115 dolarjev. Z 92 dolarji se lahko danes v Združenih državah kupi 18 parov čevljev, ali tri volnene obleke, ali 450 zavojčkov po 20 cigaret, ali 90 delovnih oblek iz bombaža, ali 1500 dobrih cigar. S 115 dolarji pa se lahko še kupi enako količino mesa, 5 stotov testenin ali en stol surovega masla.

Nove svobodno področje

Pred kratkim podpisani ukaz ZVU št. 108 določa novo svobodno področje med ladjedelnico Sv. Marka in tržaškim arzenalom, ki se imenuje »bivši arzenal«.

Površina področja, označena v mapi, je na vlogel pri pravnem oddelku ZVU. Uprava novega področja je poverjena Javnim skladiščem (Magazzini Generali) v Trstu.

Omenjeni ukaz stopi v veljavo na dan objave v Uradnem listu.

Važnost izmenjave kmečke mladine

Rastoči vpliv mednarodne izmenjave kmečke mladine dokazuje dejstvo, da je 17 kmečkih fantov in deklet iz Združenih držav, ki so leta 1948 potovali po inozemstvu, opisalo svoje vtise v 1000 razgovorih z nad 125.000 ljudmi, 176 radijskih oddaj in v 690 člankih v raznih revijah in časopisih.

Letos je 45 kmečkih fantov in deklet na obisku po kmetijah 13 evropskih držav in enako število Evropejcev na kmetijah Združenih držav.

Dva člana prve skupine kmečke mladine iz Združenih držav, ki je obiskala Evropo leta 1948, sta izdala knjigo, v kateri opisujeta svoje doživljanje na kmetijah v Angliji in Nizozemski.

Britanska letala bodo letos poleti skušala potolči svetovno prvenstvo hitrosti letal. Pri tem podvigu mislijo uporabljati poskusna lovška letala, verjetno vrste Hawker P 1052 ali pa Wickers Supermarine P 510, ki sta še na tajnem seznamu.

Sedanje prvenstvo znaša nekaj manj kot 1.080,31 km na uro, mednarodno prvenstvo v hitrosti na zaključnih prograh 1.000 km pa znaša 823 km na uro. Dosegli so ga z letalom vrste Gloster Meteor.

Na splošno menijo, da omenjeni novi vrsti britanskih letal na reakcijski pogon, lahko dosežeta večjo hitrost kot zvok, to je približno 1.224 km na uro ob morski gladini in približno 1.063 km na uro v višini 9.000 m.

Slovenski tabor na Repentabru

DNE 2. JULIJA OB 17. URI BO NA REPENTABRU VELIKI SLOVENSKEGA TABOR. NASTOPILO BO DO PEVSKI ZBORI S KOROSKE, IZ GORICE IN TRSTA. TRZACANI, UDELEŽITE SE POLNOSTEVILNO PRAZNIKA SLOVENSKE PSMI!

Kaj je s šolo v ulici Sv. Frančiška

S prostori v Mazzinijevi in Parinijevi ulici so italijanske šole pridobile precej na šolskih prostorih. Z jensensko derekvizicijo stavbe liceja »Dantea« na Oberdankovem trgu bo razpoložljivih nadaljnih 30 šolskih prostorov. Italijanske šole bodo s tem svobodneje zadihale, v kolikor ne moremo celo trditi, da je glede njih skoro vzpostavljeno predvojno stanje.

Prepričani smo zato, da bodo zavezniška in domača šolska oblastva

Vesti s Tržaškega

Članom Glavnega odbora SDZ

SEJA GLAVNEGA ODBORA SDZ, KI JE BILA NAJAVLJENA ZA 2. JULIJ, JE PRELOŽENA NA 9. JULIJ OB 9. URI DOPOLDNE, KER BO V NEDELJO 2. JULIJA DOPOLDNE JAVNO PROTESTNO ZBOROVANJE SDZ V PROSTORIH ZVEZE.

IZ TAJNISTVA SDZ

Javno protestno zborovanje SDZ

Slovenska demokratska zveza v Trstu sklicuje v nedeljo, dne 2. julija 1950 ob 9.30 v prostorih v Machiavellijevi ulici 22-II

javno protestno zborovanje vseh demokratičnih Slovencev in Slovenk, na katerem bodo zastopniki SDZ razkrili vso ogabno gonjo in hinavske spletke fašističnih naslednikov v Trstu proti slovenstvu in proti zahodni demokraciji.

Pripelje se seboj svoje prijatelje in znanke, da ne zapravimo dediščine, ki je stara nad 13 stoletij!

IZ TAJNISTVA SDZ

Izlet v Mačkovlje

Lepo nedeljsko popoldne dne 25. t. m. je privabilo veliko število ljubiteljev tržaške okolice, članov in prijateljev Slovenske demokratske zveze v Trstu, ki so se udeležili izleta v Mačkovlje. Vas sama leži na pobočju nad opsko dolino ter ima strm dohod z dolinske strani.

Prelep razgled se nam nudi z razgledne točke nad mačkovljsko cerkvijo. Pred seboj v daljavi nad koncem opske doline vidimo Gabrovico, kjer se v sončnih žarkih koplejo strehe prenovljenih hiš. Vas so požgali in porušili fašistični zavojevalci v času preganjanja in iztrebljanja slovenskega in hrvaškega naroda po Istri in sploh po Primorskem ter je poznana po svoji prvo ustanovljeni kmetijski zadrugi v Istri. Levo od Gabrovice se nam ponuja Crni kal, daleč naokrog viden po svojem cerkvenem stolpu, a na desno od Gabrovice na vrhu gore vidimo Tinjan, ki je mnogo pretepel v času okupacije. Prav pred nami se nam smehljajo v nedeljskem soncu na strmem bregu Prebence, kot da ga imamo na svoji dlani.

Mačkovlje s svojo bližnjo okolico slove daleč naokoli po pridelovanju izvrstnega vina. Po strminah so mojstrsko urejeni vinogradi in nudijo vaščanu v njegovem napornem trudu in znoju — poleg mleka — glavni vir dohodkov. Velika ovira v kmetijstvu je vaščanom meja, ki gre po »razsodnosti in dalekovidnosti svetovnih diplomatov« kar po sredi slovenske zemlje in kmečkih njiv.

Izletniki so se po ogledu tamošnje okolice, vinogradov, vasi in cerkve podali na vrt gornje gostilne, kjer jih je sprejela poletna senca murvnih dreves.

S pesmijo in šaljivimi anekdotami je brzel čas, dokler se niso tržaščanom pridružili še številni vaščani in vaščanke, ki so skupno prišli po blagoslovu v cerkev. Po prihodu teh je še posebno zaorila slovenska pesem, kjer so prednjačile vaščanke s svojim čistim glasom in dajale ton razpoloženja in dobri volji. So izvežbane pevke in kamor pridejo je polno njihovega sladkega smeha in nepripravljenega veselja.

Se prav posebno razpoloženje je nastalo med meščani in vaščani, ko je izletnike pozdravil župni upravitelj gospod Jakomin in zaigral na harmoniki nekaj slovenskih narodnih pesmi. Z igranjem in petjem je prišlo do splošnega navdušenja. Proti večeru smo se prijateljsko poslovili od vaščanov, katerih skupna želja je bila, da bi bilo še več tako uspešnih izletov kot je mačkovljski!

Izlet je družabno zadovoljil meščane in vaščane, s petjem pa je prišla do izraza toliko preganjana slovenska beseda.

Slovenski tabor na Repentabru

DNE 2. JULIJA OB 17. URI BO NA REPENTABRU VELIKI SLOVENSKEGA TABOR. NASTOPILO BO DO PEVSKI ZBORI S KOROSKE, IZ GORICE IN TRSTA. TRZACANI, UDELEŽITE SE POLNOSTEVILNO PRAZNIKA SLOVENSKE PSMI!

Kaj je s šolo v ulici Sv. Frančiška

S prostori v Mazzinijevi in Parinijevi ulici so italijanske šole pridobile precej na šolskih prostorih. Z jensensko derekvizicijo stavbe liceja »Dantea« na Oberdankovem trgu bo razpoložljivih nadaljnih 30 šolskih prostorov. Italijanske šole bodo s tem svobodneje zadihale, v kolikor ne moremo celo trditi, da je glede njih skoro vzpostavljeno predvojno stanje.

Prepričani smo zato, da bodo zavezniška in domača šolska oblastva

začela reševati tudi prostorske prilike slovenskih šol.

Zaenkrat predlagamo v preučitev naslednje:

Uradno je ugotovljeno, da so naše srednje šole v ulici Lazzaletto Vecchio preveč na temnem. Nekoliko bi si opomogle, ko bi nižja strokovna trgovska šola bila nameščena v prenovljeni stavbi v ulici Sv. Frančiška skupno s slovensko osnovno šolo, ki je trenutno gost v tujih šolskih poslopjih. Italijanska strokovna šola, ki je s slovensko osnovno šolo delila tesne prostore v ulici Sv. Frančiška, bi pa mogla zasedati prostore v Gatterijevi ulici, iz katerih se jeseni umakne italijanska nižja srednja šola.

Nujno potrebna je ustanovitev dvorazredne trgovske šole v Trstu

Vsa zadnja leta smo zaman opozarjali zavezniška in domača šolska oblastva na potrebo po ustanovitvi slovenske dvorazredne trgovske šole v Trstu. Taka šola je za naše tržaške prilike neobhodno potrebna! Zato smo trdno uverjeni, da bo prosvetni urad ZVU na jesen šolo tudi odprl.

Glasbena šola SPM v Trstu

Zaradi številnih birmancev med našimi gojenci smo morali III. zaključni javni nastop Glasbene šole SPM preložiti s četrta dne 29. junija na ponedeljek 3. julija.

III. zaključni javni nastop gojencev

Je torej v ponedeljek 3. julija ob 20. uri v društveni dvorani v Machiavellijevi ulici 22-II. Vabljeni starši in prijatelji našega glasbenega naraščaja.

Gojence obveščamo, da bodo v počitniški dobi nadaljevalni in dopolnjevalni tečaj za stranske predmete, katerih večina gojencev med tekočim šolskim letom ni utegnla obiskovati, t. j.: intonacija, teorija I. in teorija II., harmonija I. in harmonija II., nauk o instrumentih, glasbeno oblikovanje in zgodovina glasbe.

Filmski prosv. večer SPM

Slovenska prosvetna matica priredi v s o b o t o 1. julija ob 21. uri filmski prosvetni večer v Sempolaju. Dostop prost.

Izlet SPM v Benetke na medn. umetniško razstavo

V primeru zadostnega števila prijavljenecv priredi Slovenska prosvetna matica 9. julija enodnevni izlet v Benetke na mednarodno umetniško razstavo. Zagotovljeno je strokovno vodstvo. Preračunani stroški okoli 1.250 lir. Pismene prijave na odbor Slovenske prosvetne matice v Trstu, Machiavellijeva ulica 22-II. do ponedeljka 3. julija.

Koncert solistov ljubljanske opere

Glasbena matica v Trstu je v petek 23. junija priredila nadvse uspešen koncert solistov ljubljanske opere sopranistke Zlate Gnjungjenac-Rošev in tenorista Rudolfa Francila.

Skrbno sestavljeni spored je v prvem delu obsegal izbrane samospeve Lajovica, Kozine, Milojevića, Procháske, Ravnika, Škerjanca, Pavčiča, Stritofa in Simonitija, v drugem delu pa najbolj priljubljene operne arije Puccinija, Verdija, Masseneta, Dvoraka, Čajkovskega in Bizeta. Ob koncu prvega in drugega dela sta solista zapela še duet iz Smetanove opere »Prodana nevesta« in duet iz Verdijeve opere »Traviata«.

Koncert je bil v neprimerni dvorani glavne pošte v Galattijevi ulici. Verjetno so naleteli prireditelji pri iskanju dvorane na iste težave, ki vsem tržaškim Slovincem ne glede na svetovnozarsko opredeljenost onemogočajo dostojno prosvetno izživljanje.

Ukrep OEEC proti boleznim kostanja in topola

OEEC poroča, da pride v Evropo ameriški gozdni strokovnjak, ki bo sodeloval v boju proti boleznim rastlin, ki povzročajo trenutno resno škodo gozdom udeležnih držav.

Navedeni strokovnjak je dr. M. Gravatt, ravnatelj postaje gozdne patologije v Belsville, Maryland, ki pa bo omejil svoje delo na kostanje in topole. OEEC poudarja, da je gojavost v južni Evropi že uničila nad 70.000 oravov kostanjevih gozdov. Topolovim našadom pa je povzročila ogromno škodo bolezen, katere še niso ugotovili. Dr. Gravatt pa je že vzgojil nekatere vrste topola, ki so odporne proti tej bolezni.

Jugoslovani v Parizu

V Parizu sta se vršili v letošnjem maju dve prireditvi, ki sta znova potrdili prisrčno prijateljstvo in živo duhovno povezanost med demokratičnimi Jugoslovani in demokratičnimi Francozi.

Dne 7. maja je bila brana v Karmeličanski cerkvi v ulici Vaugirard slovesna služba božja v počastitev spomina vseh katoliških in pravoslavni duhovnikov, ki so postali žrtve komunističnega terorja v Jugoslaviji, in obenem za vse, ki jih preganja brezbožni komunizem. Cerkevni obred je vodil pariški pomožni škof, monsinjor Beaussart, profesor na »Institut Catholique«, eden pomembnih predstavnikov francoskega katolicizma. Maševal je slovenski duhovnik. Med številnim občinstvom so bili skoraj vsi pariški Slovenci, Hrvati in Srbi in zelo veliko domačinov. Slovesnosti so se udeležile mnoge vidne osebnosti francoskega javnega življenja, med drugimi bivša ministra Louis Marin in Paul Bastid.

Prizadevni in pozhrtvovalni prijatelji jugoslovanske demokracije, ki vodijo tukajšnje »Association des Amis de la Yougoslavie«, pa so v veliki dvorani »Alliance Française« priredili 19. maja zelo uspešno filmsko predstavo, ki je bila v iskreno veselje vsem, ki ljubijo naše kraje in naše ljudi. Pod visokim pokroviteljstvom vdove maršala Francheta d'Esperey in vdove generala Leclerca, vojaškega šefa francoske

ga osvobodilnega gibanja, so predvajali izvrstno izdelan barvast film o lepotah jugoslovanskih pokrajin, delo pokojne Miss Bliss Lane, hčerke nekdanjega ameriškega veleposlanika v Beogradu. Tretjina filma, morda najboljša, je bila posvečena Sloveniji. Tisočim prisotnim, med katerimi sta bila tudi kralj Peter II. in kraljica, je govoril spremene besede zvesti, neumorni prijatelj Jugoslavije Jean Bourgois.

Svobodoljubni Jugoslovani so tudi ob teh dveh priložnostih lahko občutili, da na Zahodu niso osamljeni.

Prav tako se je sredi meseca maja v ruski pravoslavni cerkvi v Parizu vršil parastos za umrli srbskim patriarhom Gavrilom. T. V.

Italijansko vojno sodišče v Ljubljani

Italijansko vojno sodišče v Ljubljani je imelo med okupacije posla s 8.757 razpravami proti 13.186 obtožencem. Od teh jih je bilo 83 obsojenih na smrt, 412 na dosmrtno ječo, vsi ostali pa na ječo od 20 let in manj, skupaj na 25.000 let. Na strelišču ob Dolenjski cesti so Italijani ustrelili 21, v gramozni jami 87, v Ciril-Metodovi ulici pa 24 talcev.

Vesti z Goriškega

Artur Manzano v profislovju in nevednosti

»Messaggero Veneto« od 23. maja t. l. je ponatisnil peti članek Arturja Manzana s pomembnim naslovom: »Z desetimi protitalijanskimi ustanov rjovejo, da so zatiranje«. V tem članku skuša Artur Manzano po svoje in po tradiciji šovinističnih italijanskih »učencov« opraviti pred svojo javnostjo in oprati pred gotovimi krogi sramotno dejstvo, da še danes, po tolikih izkušnjah in svečanah obljubah ter sprejetih obveznostih Italija vedno pritiska na slovensko manjšino v njenih mejah in stremi za tem, da bi jo iztrebila. Argumenti, ki jih Manzano navaja, odgovarjajo povsem njegovemu ubogemu poznanju zgodovinske resnice in pomanjkljivemu razumevanju človeških pravic po božji in naravni postavi ter po državnem zakonu in mednarodnih obveznostih.

Ze iz naslova, ki ga je Manzano dal svojemu članku, izhaja njegovo odkrito sovraštvo proti Slovincem. Ker smo si Slovenci na Goriškem drznili obnoviti nekaj malenkostnih ustanov, od mnogih, ki smo jih imeli za časa Avstrije in pred nastopom fašizma, imenuje Manzano te naše ustanove »protitalijanske«. Izvzel ni niti našega »Dobrodelnega društva« niti »Slovenskega sirotiščarja«. Zakaj pa? Zato, ker so slovenski Logično bi morali mi izvažati, da so tudi vse italijanske ustanove v Jugoslaviji protijugoslovanske! Kaj pravite k temu g. Manzano? V začetku članka pa trdi, da imamo vse »pravice državljanstva, upoštevanja in spoštovanja«. Zaključuje pa, da smo proti Italiji, ker si takih pravic poslužujemo. Seveda v meji in v meri, ki nam jih razume in italijanski pritisk dovljuje — dopolnjujemo mi —, ne pa v meji in meri pravic, ki nam pritičejo, in obveznosti, ki jih država ima do nas.

Istčasno nekemu priznati v zanikati njegove pravice, kakor to dela Artur Manzano, je znak skrajne politične pokvarjenosti in narodnostne nestrpnosti, ki ne morejo nikoli priversti do mirnega in pravičnega sožitja dveh narodnosti na tem ozemlju, kjer sta hkrati obe zgodovinski suvereni in avtonomni. Trenutna številna premoč enega nad drugim ali pred drugim, sprito politične igre raznih umetnikov v preganjanju Slovincem, kot je to bil na primer Mussolinijev režim, nima pomena sprito sijajnih zgodovinskih dokazov, ki jih nobena Manzanova glava ne bi mogla nikoli izbrisati.

Clen 15. mirovne pogodbe obvezuje Italijo, da zajame vse pravice vseh državljanov v njenih mejah. In člen 6. ustave določa: »Republika štiti s posebnimi zakoni jezikovne manjšine«. Italijanska republika je take zaščitne zakone priznala in izglasovala ter uveljavila za francosko in nemško manjšino v dolini Aosta in v Poadiju. Ali nam zna vsegaledni Artur Manzano navesti vsaj en zaščitni zakon za nas Slovence v Italiji? Prav gotovo ne!

In prav zaradi tega so vse naše pritožbe zakonito in človečansko upravičene, njegove trditve o našem protitalijanstvu pa prazna slama! Če zahtevamo naše pravice, ne delamo zarote proti državi!

Pustimo sramotilne izpade Arturja Manzana proti nam Slovincem, o katerih trdi, da nimamo svoje tradicije in da je naš veliki Prešeren, slovenski Petrarca, »malo znani vzorec slovenske duševnosti«. Ti izpadi so pač plod njegove pomanjkljive kulture. Razni italijanski slavisti od Salviniha do Damianija, Calvija in drugih, in ves nemški literarni svet se nasmehnejo šolariku Manzanu, ki med drugim ne ve niti, da je »Sala Petrarca« v Gorici naš slovenski »Trgovski dom«, postavljen od žuljev naših očetov in iztrgan Slovincem nasilno od roparskih fašističnih rok.

Kot sem že povedal, priznava Manzano, da imamo Slovenci na Goriškem vse pravice. Hitro pa opravilje napad Italijanov na Pre-

Šolske prireditve

V nedeljo 2. julija t. l. ob 11. uri zjutraj priredijo tri slovenske srednje šole v Gorici razstavo risb v šoli v ulici Randaccio št. 22.

V nedeljo 9. julija ob 8. uri zvečer priredijo slovenske srednje šole svojo prosvetno prireditev za zaključek šolskega leta zaradi pomanjkanja prostora v mestu v Standrežu pri Gorici.

šernovo proslavo v »Trgovskem domu« februarja 1949. Lep prihran do slednosti in priznavanja pravic. Takih primerov beležimo zaradi slovenski v Italiji na tisoče, saj imamo vsak dan na vratih karabinerje, policijske agente, občinske policije itd. itd., ki poizvedujejo, za vsako malenkost, kakšno šolo, s slovenskim ali z italijanskim učnim jezikom obiskujejo naši otroci. In zakaj v šolo s slovenskim in ne italijanskim učnim jezikom? Pri takih prilikah pa navadno dostavijo jasno in pomembno: »Poslitiž otroke v slovensko šolo pomeni biti proti Italiji!« Pa Bog ne daj, Artur Manzano, da bi se moglo tako postopanje in ravnanje omenjenih organov, ki jih pošiljajo okoli oblasti, smatrati kot »pritiske« nad Slovence. O ne, saj ste nam »pravice« vse pridržali, že takoj v začetku vašega članka! In saj je tudi senar Tessori vsa naša mnenja, čeravno nam je sam osebno svetoval, naj protestiramo pri vladi v Rimu zaradi slabega in krivičnega ravnanja z nami, in je tudi odobril tozadevno našo protestno spomenico, še predno smo jo odposlali!

Je že tako v Italiji: »pravica« je vse polno! Če pa nam jih ne dajo in se drzemo protestirati in jih zahtevati, ali nam ne odgovorijo ali pa nam rečejo, da jih že imamo. Če se jih poslužimo, kjer so nam »milostno« v malem obsegu priznane, smo pa »sovražniki« Italije! Tako daleč gre nestrpnost raznih Manza-

novih somišljenikov, da se celo nekateri italijanski zdravniki že zaletavajo proti slovenskim pacientom, ker imajo svoje otroke v slovenskih šolah! SRCE, SRCE, OMIKA IN OLIKA, OJ KJE STE DOMA? PRAVICE SLOVENSKE IN NAUK KRSCANSKI, KDO VAS TEPIJA!

Potem navaja Artur Manzano številke o Slovincih v Gorici, in jih po svoje išče v raznih domnevnih statistikah ter izvija iz nejasnih stavkov. Tako pravi, da je avstrijska statistika od leta 1910 ugotovila v Gorici 47,8 odst. Italijanov, 35,1 odst. Slovencev in 17,1 odst. »drugih«. O teh »drugih« pravi Manzano, da so bili »italijanski naseljenci iz notranjosti Italije« in da je Avstrija delala krivico Italijanom, ker jih ni prišla k Italijanom. Glej no, kako se je Manzano ujel kar v dve pasti hkrati! Prvič, ker ne odgovarja resnici njegova trditev, da so ti 17,1 odst. »drugih« bili Italijani iz notranjosti Italije, ampak Nemci, Čehi, Hrvati, Ogrji in drugi avstrijski državljani; drugič, ker na ta način, če bi trditev bila resnična, priznava Manzano, da je bilo leta 1910 v Gorici kar 17,1 odst. italijanskih naseljencev, ki niso bili niti avstrijski državljani. Nekaj umetnega torej proti Slovincem, ki so tu rojeni in avstrijski državljani.

Ko pa je Mussolini leta 1926 in pozneje priključil k mestu še kakih deset tisoč Slovencev iz okolice, je ugotovil, da je bilo tu leta 1938 kar 63,1 odst. Italijanov, Slovencev pa še vedno samo 36,3 odst. Res lep rekord v naglici raznarodovanja! Na tako »časte« je Artur Manzano, Mussolinijev sonarodnjak, lahko ponosen! On, ki rad ugotavlja »zgodovinske« resnice. In da mu ne bomo delali krivice sporočamo javnosti, da nas je italijansko štetje leta 1921 ugotovilo v mestu, brez okolice, le 23 odst.

Kljub temu smo še tu z mestom in nekaj okolice. Drugi so bili priključeni k Jugoslaviji 15. septembra 1947. In kljub vsem spletkam in pritiskom je bilo oktobra leta 1948 oddanih za slovenski listi pri občinskih volitvah nad tri tisoč glasov. Toda, da bo Manzano spoznal vso zgodovinsko resnico, mu moram povedati, da smo bili prikrašani vsaj za pet sto glasov, ker toliko najmanj znaša število Slovencev ne vpisanih v volilni imenik; vsaj za tisoč pet sto glasov pa zaradi pritiska, ki so ga še na dan volitev izvajale nekatere italijanske stranke, med temi tudi demokratska.

Ob zaključku ugotavljam, da nas Manzano deli v tri dele: v titovec in v »beles«, ki naj bi bili za Jugoslavijo, v Slovence Italijane, ki naj bi bili za Italijo. Hvala lepa za poklon! Le to bi še rad povedal, za zgodovino, da v tretjo vrsto spadajo razni »bastardi« in vsi tisti, ki so žrtve strahu pred šovinističnim in tudi uradnim pritiskom, od strani Italijanov. RADOVAN

da zatirajo kolaradskega hrošča na krompirju. Pregledovati morajo stalno vse krompirjeve nasade in takoj javiti županstvu izsledke ter ukreniti vse potrebno za uničenje hrošča. Na županstvu dobijo pojasnila in navodila za nabavo tozadevnega sredstva.

Natečaj

Ministrstvo za pošto in brzojave je razpisalo natečaj za izdelavo pripravnega sredstva za zapiranje dva tisoč poštinih vreč, ki bi nadomestilo sedanj način zapiranja z voskom. Kdor se hoče natečaja udeležiti dobi pojasnila in pravila pri pokrajinskem poštnem ravnateljstvu. Prijavo je treba vložiti na papirju za 32 lir najkasneje do 31. avgusta t. l.

Bankovci vzeti iz prometa

S 30. junijem so nehali imeti veljaven tok bankovci, ki jih je izdala Zavezniška vojaška uprava v Italiji, in tudi stari bankovci italijanske banke »Banca d'Italia« po sto in po petdeset lir. Tak bankovci se lahko zamemajo z novimi na italijanski banki »Banca d'Italia«.

Mrtvo trupelce so našli

V Gabrijah pri Gorici so obmejne straže našle prav pri obmejnem kamnu trupelce novorojenčka. V teku je preiskava za izsleditev nečloveške matere, ki je svoje dete umorila ali zapustila.

Tombola na Travniku

Goriško županstvo priredi v četrtek popoldne 29. t. m., na praznik sv. Petra in Pavla, javno tombolo

na Travniku. Cinkvina 30 tisoč lir, tombola 50 tisoč, druga tombola pa 10 tisoč lir dobitka. Za priliko bo igrala godba ameriške vojske iz Trsta, ki pride v Gorico že jutraj in bo ob 11. uri imela koncert. Dobitek od prireditve je namenjen sirotišču »Oddone Lenassi«.

Vasi brez elektrike

Dobrodobna dolina je od tromeje z Jugoslavijo in STO-jem v dolžini deset kilometrov do Devetakov brez električne razsvetljave.

Upamo, da bodo pristojna oblastva priskočila prebivalstvu na pomoč in nujno odredila električno napeljavno v vse prizadete vasi.

Seja občinskega sveta

Dne 27. junija ob 18. uri se je pri začetku zasedanja goriški župan oddolžil spominu pokojnega obč. svetnika Poldi Kemperla. Njemu se je pridružil ožji Kemperlov sodelavec obč. svetnik Rudi Bratuž. Svet je nato izrazil najtoplejša voščila bolnim svetnikom Perou, Bonnesu in Culotu.

Nato je svet odobril izvolitev Ivana Brumata za Kemperlova naslednika v občinskem svetu. Brumata je takoj zavzel svoje mesto in v kratkem nastopnem govoru izrazil željo po uspešnem sodelovanju med manjšino in večino v korist slovenskega in italijanskega prebivalstva goriške občine.

Pred zaključkom prvega dela zasedanja je prišlo do prekanja med zastopniki italijanske večine in našim zastopnikom Bratužem, ki je nastopil v obrambo slovenskega vrtca v Standrežu. Prerokanju je napravil konec župan z obljubo, da bo skušal ugoditi Bratuževi zahtevi.

Po enournem odmoru je svet nadaljeval s svojim delom, o katerem bomo poročali prihodnje.

DAROVCI za Slov. dobrod. društvo

V počastitev spomina pokojnega Zore Margon daruje Josip Panjek 500 lir, Olga in Ivan Panjek 1.000 lir.

Za nakup postelj za slovenske šolske kolonije daruje Mavec Tezra 400 lir. V isti namen so nabrali Slovenci pri Sv. Jakobu v Trstu 3.200 lir.

Vsem darovalcem najlepša hvala!

Borbeni »Demokracija« v spomin narodnega borca Darkota TOROS, ustrejenega od komunistov 16. marca 1950 darujeta Viljem Sfiligij in Perin Jožef vsak po 1.000 lir.

Slovenskemu dobrodelnemu društvu v Gorici sta darovala gospa Olga Reščić več kosov ženske obleke in obuvila, v počastitev spomina pokojne Marije Bizjak pa 2.000 lir njena sorodnica.

N. N. iz Gorice 500 lir.

Radio Trst II

(343,9 m — 872 Kc-salc)

Nedelja, 2. julija 1950: 9.00 Kmetijska oddaja. — 11.30 Aktualnosti. — 12.00 Od melodije do melodije. — 13.00 Glasba po željah. — 17.00 To, kar vsakdo rad posluša. — 18.00 Filmski trak. — 19.00 Pogovor z ženo. — 21.00 Z domače knjižne police.

Ponedeljek, 3. julija: 19.00 Evropski obnovitveni načrt. — 20.30 Okno v svet. — 21.00 Vokalni koncert Marijana Kosa. — 21.20 Schumann: Koncert za violino v a-molu.

Torek, 4. julija: 13.00 Glasba po željah. — 19.00 Mamica pripoveduje. — 21.00 Vzor mladini - Clemens Metternich. — 21.30 Prokofjev: Sulta »Poročnik Kljeka«.

Sreda, 5. julija: 19.00 Zdravniški vedež. — 20.30 Okno v svet. — 21.00 Pevski kvartet. — 21.20 Haydn: Simfonija št. 98 v B-duru.

Četrtek, 6. julija: 13.10 Pevski duet. — 18.15 Glasbeno predavanje. — 19.00 Slovensčina za Slovence. — 21.00 Radijski oder - F. Dostojevski: »Bele noči«, dramska slika, nato Pestra glasba.

Petek, 7. julija: 13.00 Glasba po željah. — 20.30 Tržaški kulturni razgledi. — 21.00 Mojstri besede. — 22.00 Paganini: Koncert št. 1 za violino in orkester.

Sobota, 8. julija: 13.20 Salonski kvintet. — 18.00 Oddaja za najmlajše. — 20.30 Programski perskop. — 21.00 Sobotni večer. — 22.00 večerni koncert.

Odgovorni urednik: dr. Janko Jež
Tiska: tiskarna »ADRIA«, d. d. v Trstu

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujemo vsem soročnikom, prijateljem in znancem ter vsem onim, ki so na kakršen koli način počastili spomin naše drage mame.

Gorica - Ljubljana - Zagreb
MOZETIC - ADAMIC

ŽIVINOREJA:

KRIŽANJE

Ko je Mendel znanstveno dokazal učinke križanja v rastlinstvu, je ta način reprodukcije začel zanimati tudi znanstvenike na živalskem polju, predvsem tiste, ki so se že dolgo bavili z vprašanjem, kako izboljšati razne pasme domačih živali. Res je sicer, da sega začetek najboljše angleške konjske in goveje pasme kot so n. pr. angleški čistokrvni konji ter krave Short-horn in Heuford, že v zadnja desetletja 18. stoletja, torej celih petdeset ali še več let predno je Mendel objavil zaključke svojega 15-letnega raziskovanja (l. 1865), toda do omenjenih pasem je prišlo čisto slučajno, brez kakšne znanstvene podlage. Živinorejci so to dosegli nevede in verjetno tudi nehote, saj takrat še niso bili znani temelji genetike, na katerih sloni sodobna tehnika križanja.

Kot je iz teh uvodnih besed razvidno, je glavni cilj križanja izboljšanje pasme in to v najvišjem pomenu besede. Mirno lahko trdim, da je križanje ta cilj 100 odstotno doseglo. Pri nas je žal to vprašanje premalo upoštevano, ker je živinoreja na splošno še premalo razvita. Toda za naprednega živinorejca mora postati to vprašanje eno glavnih vprašanj, če hoče res napredovati.

Kot smo že v enem izmed prejšnjih člankov omenili, vidi naš kmet v svoji živali kapital, ki se mu več ali manj obrestuje. Po tem vidiku se ravna ves odnos med gospodarjem-kmetom ter njegovo živaljo. Jasno je, da bo vsak živinorejec stremel za tem, da se mu bo ta kapital čimbolj obrestoval. Poleg smotne prehrane in higijene sploh je eden glavnih čimteljev res donosnega in ne pasivnega živinorejstva pravilno križanje. Pravimo »pravilno križanje«, ker z nepravilnim ravnanjem lahko dosežemo popolnoma nasprotno učinke.

Kot znanu, je križanje tisti način razmnoževanja, pri kateri se združita dva pripadnika različnih pasem. Vsakemu je iz vsakdanjega življenja razvidno, da naslednji podedujejo več ali manj dobre kakor tudi slabe lastnosti svojih

prednikov. Če torej združimo za oploditve tipična predstavnik dveh pasem, ki imata lastnosti, katere bi radi pridobili za svojo živalo, smemo upravičeno pričakovati, da se nam bo to s pravilnim križanjem posrečilo.

Naši kmetovalci navadno gojijo krave predvsem za mleko, deloma pa tudi za delo in meso. Tisti torej, ki zahteva od svoje živine predvsem mleka, bo pri oploditvi iskal takega plemenjaka, ki pripada dobri mlekarski pasmi. Kdor pa potrebuje govejo živalo za delo, bo moral skrbeti, da se delavna zmoglost teh živali ne le ohrani, ampak še poveča. Če se tej sposobnosti doda še lastnost dobrega in obilnega mesa, je vrednost živali veliko večja. To sijajno dosežemo s križanjem delovnih in dobrih mesenih pasem.

Poleg tega moramo še omeniti, da se s križanjem splošno poveča odstotek oploditve, kar predstavlja nedvomno veliko korist vsakega živinorejca. Poveča se prav tako tudi odpornost do boleznih sploh.

Pri križanju moramo paziti, da so pasme za to primerne. Gotovo se ne bo obneslo križanje med našo pasmo in kako pasmo, ki živi v tropskem podnebju, ali med pasmo, ki nima nobenega sorodstva z našo. Sorodstvo je tu mašljeno zelo široko in ne v ožjem pomenu besede, kot je to običajno pri ljudeh.

Dobro bi torej bilo, da bi tudi naš kmet začel smotrno skrbeti za potomstvo svoje domače živali.

S o š k i

Mizarsko podjetje

Milivoj Pertot

Barkovlje, ul. Bovedo 15 - tel. 39-08

izdeluje:

vsa stavbna dela -
pohištva vseh vrst
- tudi po načrtu -
čoline

Dr. R. IUNGO

zobozdravnik

izdeluje proteze v jeklu, zlatu, kavčuku in plastiki. - Največja garancija. - Sprejema od 10 do 12

(Govori slovenski)
TRST, ulica Torrelanca 43
Vogal ulica Carducci

DEKLE staro 18-24 let, Slovenko, pripravljeno se izseliti v Avstralijo, večšo domačih del išče Slovenec iz Avstralije v svrhu ženitve. Naslov v upravl. lista.

Mizarji!
kmetovalci!
podjetniki!

deske smreke, mace, snove in trdih lesov, trame in par-

kete nudi najugodnejše

CALEA

TEL. 90441 TRST

Viale Sonnino, 24

HLAČE

RAZNIH VRST Z BOGATO BARVASTO IZBIRO
PO TOVARNIŠKIH CENAH

Nekaj vzorcev:

HLAČE gabarden iz bombaža Lir 1800
HLAČE iz krasne tkanine fresko v vseh barvah Lir 1950
HLAČE fresko v različnih modnih barvah (se ne mečkajo) Lir 2500
HLAČE gabarden letne posebne vrste Lir 2800
HLAČE kanete, ki se ne mečkajo Lir 3600

PREDNO KUPUJETE OBIŠČITE

Magazzini del Corso

Trst - Corso, 1 - Galleria Protti

ZA BIRMO

Zapestne ure najboljših znamk, zlate verižice in druge zlate predmete dobite po najnižjih cenah pri - ex NORBIO, ul. ROMA 19. Kupujem zlato in dragulje

NECCHI novi model B U

NA OBROKE

za vezenje, krpanje, obšivanje lukn, prišitje gumbov, čipke, cikcakaste šive. Vsa dela se izvršujejo brez okvirja. Pouki za vezenje brezplačno.

SIVALNI STROJI na industrijski tok za čevljarje in krojače.

PRODAJA NADOMESTNIH DELOV. RADIOAPARATI najboljših znamk pri

TULLIO

TRST - ul. C. BATTISTI št. 12
Tel. 65-33 - TRZIC, na Korzu

Drobne vesti

Proslava pesnika Lada Piščanca

O priliki zaključka prosvetnih večerov je bila v nedeljo 25. junija ob 20. uri proslava pesnika Lada Piščanca, ki je padel kot žrtev komunizma v Cerknem februarja 1944. Proslavi so prisostvovali pesnikovi starši in sestra Zora.

Pevskim točkam je sledilo predavanje o pesniku, ki ga je imel njegov sošolec škofijski kancler dr. Rudolf Klinec. Med predavanjem so s recitacijami pomembnejših pesnikov del osvetlili njegovo izredno osebnost.

Za tem je sledilo predavanje dr. Kravnerja o komunističnih žrtvah iz Vetrinja v maju 1945.

Uspeli večer je zaključil pevski kvartet.

Ob tej priliki je izšla zbirka Piščancevih »Pesni zelene pomladie«, o kateri smo že poročali.

V počastitev pesnikovega spomina pričobujemo pesem, ki je zelo pomembna za njegov mladostni let in usodo:

SPOZNANJE

Ko bil sem še otrok, sem stiskal bela jagnjeta si na srce in božal rad razjarjene bi pse, ko bil sem še otrok.

Samo zdaj vem, da bi me psi razjarjeni uklali in da mogoče še nočoj hudobneži mi bodo jagnjeta zaklali.

Vse je ostalo kakor prejšnje dni: laže psom poslušam pozno v noč in vsako jutro žene mlad pastir čredo belih jagnjet mimo koč.

Števerjan

V nedeljo 25. t. m. smo imeli tukaj prvo sv. obhajilo. Popoldne je bila šolska prireditev za prvoobhajance. Na dnevnem redu so bile pevske točke in deklamacije. Nato je sledilo skiptično predavanje o sv. Tarciziji v pouk in »Rdeča kapica« za razvedrilo.

Parkljevka je izgnila

Goriška prefektura sporoča, da je parkljevka na živini izgnila in da je zato kretanje živine na ozemlju pokrajine dovoljeno brez zdravniškega spričevala. Del živina, ki prihaja iz drugih pokrajin, mora imeti zdravniško spričevalo.

Vodevod gradijo

Na griču Fortin nad Faro gradijo vodnjak, iz katerega bodo dobavljali vodo občinam Gradišcu, Fari, Romansu, Kaprivi in Marjanu.

Kmetijske najemnine podaljšane

Vlada je izdala odlok, s katerim so kmetijske najemnine polovinarje »mezzadria« podaljšane za kmetijsko leto 1950. Polovinarji bodo torej tudi za leto 1950 dali gospodarjem enake odstotke pridelkov kakor lani.

Obvezno zatiranje kolaradskega hrošča

Goriški prefekt je izdal odlok, s katerim obvezuje vse kmetovalce,